

Національна Агенція
CampusFrance

Посольство Франції в Україні
Центр наукового та університетського співробітництва

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТОК

ТРЕТІЙ ЦИКЛ ВИЩОЇ ОСВІТИ (АСПІРАНТУРА) У ФРАНЦІЇ

Третій цикл вищої освіти у Франції (doctorat) було радикально оновлено у 2006 році: модифіковано заклади аспірантури як механізм, що гарантує підготовку високого рівня і визнання дипломів як в академічному, так і у професійному плані, відповідно до загальноєвропейських напрямків розвитку.

Особи, які мають ступінь магістра (або еквівалентний), можуть претендувати на вступ до аспірантури. Навчання в аспірантурі триває, як правило, три роки і дає право після захисту дисертації на отримання диплому «Доктор» — за французькою класифікацією, (укр - кандидата наук) – найвищий ступінь освіти у Франції.

Докторські школи

Навчання в аспірантурі відбувається в науково-дослідних підрозділах при докторських школах (далі – **ДШ**) під контролем наукового керівника. Докторські школи об'єднують науково-дослідні підрозділи одного або декількох вищих учбових закладів, які розробляють одну наукову проблематику.

Такі заклади забезпечують навчання аспірантів та їх подальшу фахову діяльність. Це стає можливим завдяки високому рівню наукового керівництва та тісній співпраці з виробничим сектором (високоспеціалізована освіта, лекції, семінари, стажування, тощо).

- Кожна **ДШ** створюється при університеті чи закладі, уповноваженому надавати «докторський» ступінь у сфері, яка є профільною для даного закладу. Інші ВНЗ можуть мати спільну акредитацію або бути асоційованими учасниками докторантури. Система спільної акредитації надає право кожному відповідному закладові самостійно надавати «докторський» ступінь. Асоційований учасник має право надавати «докторський» ступінь тільки спільно з основною аспірантурою.
- **ДШ** можуть об'єднуватися, зокрема в рамках центрів наукових досліджень вищої освіти (PRES) та/або входити до складу

національних (напр., RTRA – мережі передових тематичних досліджень) або міжнародних мереж (напр., двосторонні докторські колегіуми).

- Акредитує **ДШ** Міністерство вищої освіти та науки за підсумками оцінки Агенції з оцінювання наукових досліджень і вищої освіти (A.E.R.E.S.), звіти якої публікуються в Інтернеті.

Ключові цифри

- 295 докторських шкіл (дані на 1 вересня 2007р);
- 74 500 аспірантів у Франції в 2008 р., з них 1/3 — іноземці;
- 10 495 докторських дипломів (кандидата наук), видано у 2006 р.;
- 4 000 докторських стипендій (дані на 2008р);
- 1 200 угод CIFRE (Виробничі угоди наукового навчання), укладено у 2007 р.

Докторські школи надають можливість:

- Наукового супроводу, який забезпечують науково-дослідні підрозділи і науково-дослідні центри;
- Отримати поглиблену освіту, необхідну для реалізації наукового проекту та для розробки власних професійних планів;
- Брати участь у міжнародних наукових проектах;
- Стажуватися у виробничому секторі;
- Подальшого працевлаштування;

Вступу до докторської школи

Докторські школи — це осередки освіти, де формуються теми наукових розвідок. Документи на зарахування подаються безпосередньо до докторської школи.

Умови прийому до докторської школи:

- Закінчити другий цикл вищої освіти;
- Надати до **ДШ** власні пропозиції наукових розробок або ознайомитися із запропонованими темами;
- **ДШ** призначає наукового керівника та разом з аспірантом розглядає можливості фінансування навчання;
- Після погодження з **ДШ** та науковим керівником аспірант підписує докторську угоду.

Докторська угода — це юридичний контракт, який укладається між аспірантом, науковим керівником, директором докторської школи і завідувачем відповідного науково-дослідного підрозділу. В угоді визначається тема наукової роботи та умови, необхідні для проведення дослідження. Цей документ є гарантією якості: в ньому викладено права і обов'язки кожної зі сторін. Угода визначає підготовку дисертації як складову частину особистого та професійного проекту з чіткими цілями і засобами реалізації. Складовою частиною угоди є індивідуальний план дисертанта.

Засоби фінансування

Наявність фінансування є однією з визначальних умов до докторської школи. Для іноземних дослідників досить тип візи залежить від фінансування.

Фінансування має забезпечувати як освіту, так і проживання аспіранта протягом 3 років його навчання в докторській школі. **ДШ** виступає тим органом, який допомагає дисертанту зорієнтуватися у цих питаннях.

Аспірантський контракт Новий механізм фінансування навчання

Аспірантський контракт було запроваджено у квітні 2009 р. замість державної аспірантської стипендії.

Цей контракт укладається на три роки, забезпечує соціальний захист, а також передбачає мінімальну гарантовану стипендію (1985 EUR щомісяця без урахування податків).

Це типовий контракт для всіх науково-дослідних закладів, який у кожному конкретному укладається між докторською школою і аспірантом.

Таким чином, аспірантський контракт надає усі соціальні гарантії, передбачені трудовим договором, відповідно до законодавства, і водночас спрямовує наукове дослідження до нагальних потреб виробництва.

- ⇒ Окрім аспірантських контрактів існують інші способи вирішення фінансових питань: двосторонні угоди, стипендії Міністерства закордонних справ Франції, подвійне наукове керівництво, асигнування, які виділяють регіони або підприємства (за системою угод CIFRE — Виробничі угоди наукового навчання) на роботу науково-дослідних лабораторій, а також стипендії країни чи закладу кандидати.

CIFRE — Виробничі угоди наукового навчання

CIFRE уможливають проведення наукового дослідження у тісній співпраці як з виробництвом, так і з науковою лабораторією.

Між підприємством та аспірантом укладається трудовий договір строком на три роки. Підприємство щомісяця виплачує аспіранту приблизно 1900 EUR без урахування податків.

Особа, яка бажає укласти таку угоду, повинна подати відповідну заяву, погодивши її попередньо з **ДШ**, до A.N.R.T. — Національної асоціації технічних досліджень: www.anrt.asso.fr

Умови перебування на території Франції іноземного аспіранта за угодою CIFRE

Іноземні науковці, які уклали виробничу угоду, подають заяву про видачу студентської візи, а після прибуття до Франції заяву про надання тимчасового дозволу на роботу, який не веде до зміни статусу.

Корисні посилання

Детальнішу інформацію щодо наукового проекту та перебування у Франції можна отримати на сайті Campusfrance.org

Рівень аспірантура: довідник навчальних закладів аспірантури пропонує можливості спеціалізованого пошуку, www.campusfrance.org/ecoledoc/index.htm
CampusBourse: довідник стипендіальних програм: www.campusfrance.org/fr/d-catalogue/campusbourse/cfbourse/index.html

• A.N.D.è.S. — Національна асоціація докторів наук: актуалізація даних про можливості фінансування: www.andes.asso.fr

• Прийом аспірантів та дослідників:

- Асоціація Бернара Грегорі: www.abg.asso.fr
- Фонд Кастлера: www.fnak.fr

• Інформація з питань отримання візи: консульства Франції за кордоном, адреси, Інтернет-сайти та контактні телефони: www.mfe.org>annuaire

• Закони про наукові дослідження: www.legifrance.gouv.fr/texteconsolide/PEBD.htm

• Міністерство вищої освіти та науки: www.enseignementsup-recherche.gouv.fr

• Aeres – Агенція з оцінювання наукових досліджень і вищої освіти: www.aeres-evaluation.fr

• ANVAR – Французьке інноваційне агентство: www.oseo.fr

• Довідник закладів вищої освіти та науки CNRS (Національний центр наукових досліджень): www.urec.cnrs.fr/annuaire

Щоквартальний журнал CNRS (англ. мовою): www2.cnrs.fr/en/2.htm

• EURAXES: мобільність вчених у Європі: www.ec.europa.eu/euraxes/index_en.ctm

• Онлайн-ресурс мобільності європейських учених у Франції: www.eracareers.fr